

CORTS I ASSEMBLEES PARLAMENTÀRIES: JAUME I, PERE EL GRAN, ALFONS EL LIBERAL I JAUME II (1238-1326), DE VICENT BAYDAL⁴

Aquest és el primer volum d'una col·lecció documental nova, promoguda per les Corts de València, de les actes de reunions de Corts conegudes amb la participació dels estaments del regne en el període que va del 1238 al 1327, i de les assemblees que, tot i que tracten diferents qüestions del regne, no van ser considerades parlamentàries. Són un total de dotze les primeres (1261, 1271, 1272, 1273, 1276, 1281, 1286, 1289, 1292, 1301-1302, 1314 i 1325) i deu les segones (1238, 1266, 1276, 1283, 1290, 1293, 1304, 1321 i 1323-1324).

L'obra inclou tres presentacions del volum i la col·lecció que s'inaugura, del president de les Corts, de la rectora de la Universitat de València i del Dr. Antoni Furió, catedràtic d'història medieval, i un estudi introductor i a càrrec de Vicent Baydal.

En aquest estudi l'autor descriu a grans trets les principals característiques i circumstàncies que concorren en el regne de València des del regnat de Jaume I, just després de la conquesta de la ciutat, fins al del seu net Jaume II, en ple desenvolupament polític i jurídic del territori en el conjunt de la Corona d'Aragó.

Baydal descriu cadascun dels regnats que se succeeixen en aquest relativament llarg període històric. De Jaume I (1238-1276) destaca l'assemblea fundacional del regne, en la qual s'estableixen les seves fronteres inicials i el seu nou codi legislatiu. Hi participen els principals líders catalans i aragonesos de l'Església, de la noblesa i de les ciutats que eren presents aleshores a la capital, i s'hi promulguen els Costums de València (alhora que s'hi prohibeixen l'ús i l'aplicació d'altres fonts normatives). Una reunió que, per la seva naturalesa, alguns qualifiquen com a Corts, per bé que en l'assemblea mateixa no s'usa en cap moment aquesta expressió.

L'autor descriu, a banda d'alguns aspectes del regnat de Jaume I, les principals actuacions dels seus successors, Pere I (II d'Aragó i de Catalunya, 1276-1285), Alfons I (III d'Aragó i II de Catalunya) i Jaume II, i fa un esment especial dels diferents acords relatius al règim jurídic general de la ciutat i el regne de València i a la configuració institucional de les Corts.

Segueix després la transcripció de les actes de les Corts i de les altres assemblees esmentades, ordenades cronològicament i per regnats. Aquests documents provenen de diversos arxius: del de la Corona d'Aragó, del Municipal de València, del de la Catedral de València i del del Regne de València. I amb aquests documents trobem un capítol del *Llibre del fets* de Jaume I que explica alguns detalls de l'assemblea celebrada a Alzira el 1273. Entre les transcripcions també destaquen: la d'altres fragments llatins i en llengua romanç dels Furs de València, i la seva confirmació; i la de pergamins i cartes

4. València, Corts Valencianes, 2023, 332 p. (Fonts Històriques Valencianes; 85 / sèrie *Acta Cuvariarum Regni Valentiae*; 1).

originals de diferent naturalesa adreçades als infants reials, a nobles i eclesiàstics, a la ciutat de València, als súbdits i oficials reials, i a prohoms de diverses ciutats i localitats.

L'obra conclou amb un índex onomàstic i el sumari del volum.

Fruit de la col·laboració de les institucions parlamentària i acadèmiques, aquest primer volum posa a l'abast dels estudiosos i de tota persona que hi estigui interessada, aquest fons amb documents de primer ordre i d'un inestimable valor històric. És d'agrair, en paraules del Dr. Furió, aquesta aportació d'«un dels llegats més emblemàtics del patrimoni documental dels valencians».

Esperem que aquesta edició tingui la seva continuació ben aviat.

Josep Serrano Daura

Universitat Internacional de Catalunya